

Politiets relasjonsbygging med minoritetsungdom

Erfaringsbasert oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPGAVE03)

Politihøgskolen

2022

Kand.nr.: 225

Antall ord: 7 698

Innhold

1. Introduksjon	3
1.1 Praksiserfaringen	3
1.2 Valg av tema.....	5
1.3 Avgrensning og oppbygging	5
2. Resultater og diskusjon.....	6
2.1 Hvem definerer minoritetsungdommen?	6
Når vi snakker om etnisitet og kultur.....	7
Etnisk norsk?.....	7
2.2 Hvorfor guttene på senteret?	8
Å jobbe aktivt oppsøkende.....	8
Stopp og prat med grasrota.....	8
Utsatt for politiblikket og rasisme?.....	9
2.3 Hvordan skal vi få til en god relasjon?	12
Det uformelle båndet som en ressurs	12
Egne holdninger og profesjonalitet	13
Vis nå ungdommen litt skjønn	15
Kommunikasjon er nøkkelen	15
Det lydløse sier mye, og tolkes enda mer.....	15
Samtalen som utgjør en forskjell.....	17
Rettferdig politi	18
2.4 Avslutningsvis	19
3. Metode	20
3.1 Hvorfor en erfaringsbasert oppgave?	20
3.2 Skriveprosessen.....	21
4. Litteraturliste.....	23
5. Selvvalgt litteratur.....	27

1. Introduksjon

1.1 Praksiserfaringen

Etter en kveldsvakt på forebyggende avsnitt i praksisåret satt jeg igjen med en erfaring som har fått meg til å tenke mye. Sammen med politibetjentene jeg fulgte, «Jens» og «Nina», satt vi oss et mål om å oppsøke ungdom i deres ansvarsområde for bli kjent med og bygge relasjon med den yngre generasjonen. Dette var en gylden mulighet for meg til å kjenne på skikkelig forebyggende politiarbeid, ved å komme i kontakt med ungdom og ufarliggjøre det uniformerte politi.

Utover kvelden påtraff vi en ungdomsgjeng på rundt ti gutter i 16/17-årsalderen som sto og hang på kjøpesenteret i sentrum. De fikk raskt øye på oss da vi kom inn på senteret i uniform, og vi møtte dem med et smil og et vennlig blikk. Som en sosial ung mann i midten av 20-årene, falt det naturlig for meg å prate spøkefullt og ledig med guttene, noe som lettet veldig på stemningen. Dette var en sammensveiset gjeng hvor samtlige av guttene hadde minoritetsbakgrunn fra andre fremmedspråklige land, men som var født i Norge og snakket norsk. Etter å ha hilst på guttene, snakket litt om hvor de bodde og hvilken skole de gikk på, dro jeg kjensel på to av guttene, da navnene deres hadde dukket ofte opp i politiets systemer. Heretter vil jeg referere til disse to guttene som «Abu» og «Latif» (dette er oppdiktete navn). Abu og Latif, to gutter med narkotika- og voldssaker på seg, både gamle og nye, sto blant guttegjengen vi nå sto og ble kjent med

Det var her jeg fikk en tankevekker. Reaksjonene fra Abu og Latif ovenfor politiets tilstedeværelse var totalt forskjellige.

Samtalen med Latif, som jeg initierte, var innholdsrik. Han bydde på seg selv, og vi snakket om alt fra fotball og «gaming» til skole og kjærlighetsliv, slikt som ungdomstiden stort sett går i. Latif virket oppriktig interessert i å bli kjent med politiet og meg, til tross for at han i ung alder «ofte» har tråkket på feil side av loven. Etter hvert som jeg fikk Latif litt på tomannshånd, tok han opp, noe spontant, sin kriminelle bakgrunn på eget initiativ.

Forhåpentligvis var det på grunn av den tryggheten jeg viste han, samt det gode relasjonelle båndet vi knyttet på kort tid. Temaet gikk plutselig over til fortiden med slåssing, narkotika, tyverier og fravær fra skolen. Han spurte meg om noen råd rundt en pågående sak. Jeg betrygget Latif på at vi ikke tok kontakt med guttene i etterforskningsøyemed, men av sosiale

og relasjonelle grunner. I rådgivende stil pratet vi videre om konsekvenser, årsaker og hjelpetiltak til en livssituasjon Latif på 16 år nå befant seg i. Han virket genuint motivert til å komme seg på rett kjøl i det lange livet han har foran seg.

Politibetjent «Jens» innledet etter hvert en prat med Abu, dette mens jeg pratet med Latif på siden. Jens var en av de mest joviale og hyggelige politibetjentene jeg har møtt og jobbet med, dette så jeg også i hvordan han initierte kontakt med Abu. Men, selv med en vennlig tone og et formål om en løs og god samtale, ble Jens og for øvrig hele patruljen møtt med forakt og misnøye fra Abu.

- *«Hvorfor så sint, Abu?»*

- *«Wallah, dere er bare rasister hele gjengen! Ha dere vekk fra oss, vi har ikke gjort en dritt. Dere stopper oss bare fordi vi er utlendinger.»*

Vi hadde ingen rett til å prate med hverken han eller guttene hans, for vi var jo bare ute etter å ta dem, ifølge Abu selv. Han møtte hverken Jens eller oss andre i blikket og uttrykte klart og tydelig at han ikke stoler på «snuten», for vi kom bare for å «fakke med dem og lage helvete». Jens deeskalerte situasjonen elegant ved å snu praten over til noen av de andre guttene, som også ble noe preget av 16 år gamle Abu sin uttalelse ovenfor tre uniformerte politifolk. Abu selv trakk seg derimot noe unna, og dette var for patruljen helt greit at han ikke ville prate med oss, selv om reaksjon kom noe brått på.

Etter å ha tatt farvel med guttene oppsummerte vi oss, men satt igjen med noe blandede følelser. Vi var til slutt på fornavn med de fleste og sannsynligvis ville denne gode relasjonen kunne gi fordeler ved et senere møte med guttene. Likevel satt reaksjonen til Abu et støkk i meg, kanskje fordi nettopp han var en vi skulle nådd ut til på et bedre relasjonelt plan. Kan vi ha sagt noe galt? Hvorfor blir vi møtt med en sånn holdning når alt egentlig er godt ment? Hvordan kan jeg sørge for at dette møtet blir bedre neste gang? Det vekker en nysgjerrighet hos meg. Fra å ha et godt formål om å bli kjent med ungdommene i byen, til å bli kalt rasist ...

1.2 Valg av tema

At politiet og minoritetsungdom havner skjevt ut er ingen ukjent tematikk. Tilliten deres til politiet er svakere enn sammenlignet med majoritetsbefolkninger (Djuve & Friberg, 2017). Hvorfor er det slik? Er det rett og slett fordi politiet ikke er erfarne nok i møtet med minoritetsungdom, eller ligger ansvaret hos minoritetsungdommen som en motarbeidende part til gode relasjoner? Antallet mennesker med minoritetsbakgrunn øker jevnlig, og har blitt en stor del av totalbefolkningen i Norge. At denne representerte gruppen, på lik linje med resten av befolkningen, har tillit til politiet, er ekstremt viktig for å forme et samfunn vi alle vil være og er en del av. Ikke minst, minoritetsungdommen, gutter og jenter med hele livet foran seg i et land som er opptatt av likeverd og like muligheter for alle.

Dette er for meg et ekstremt viktig tema hvor jeg ønsker å gå dypere inn på problematikken vedrørende tillit og relasjonsbygging mellom politi og minoritetsungdom. Å opplyse, rådføre og motivere til styrking i det relasjonelle arbeidet vil forhåpentligvis bli et resultatet av å skrive mer om dette. Dette er et felt hvor politiet sannsynligvis kan bli bedre og mer reflekterte. Erfaringen og utnevnte tema legger grunnlag for videre diskusjon og problemstillingen formulerer seg derfor slik:

«Hvorfor har minoritetsungdom mindre tillit til politiet, og hvordan kan politiet, gjennom det uformelle møtet, bygge gode relasjoner med minoritetsungdommen?»

1.3 Avgrensning og oppbygging

Formuleringen av problemstillingen avgrenser oppgavens hoveddel til å omhandle det uformelle møtet med minoritetsungdom. Her vil forankringen av det forebyggende arbeidet vektlegges. Praksiserfaringen legger til rette for videre diskusjon av metodebruk, det lokalorienterte arbeidet, i styrkingen av politiets uformelle bånd til publikum. Hovedfokuset vil ligge på ungdommer med minoritetsbakgrunn hovedsakelig i Norge, men det vil også tillegges relevant litteratur for både ungdommer og minoritetsgrupper generelt. Forskning og litteratur vil også forholde seg til andre nordiske land, da man kan se sammenlignbare trekk med situasjonen i Norge. Det skal understrekes at tillitssvikten til politiet ikke gjelder alle minoritetsungdommer, men oppgaven vil heller ikke vektlegge statistikk på dette. Et så stort tema som dette kan tillegges mye faglig tyngde med ulike vinklinger, men oppgaven søker å vektlegge de momenter som gjør seg gjeldende i praksiserfaringen, hovedsakelig i møtet med Abu.

Problemstillingen er todelt, hvor spørsmålet om «hvorfor» og «hvordan» vil danne grunnlag for videre diskusjon. Mulige årsaker til slitasjen i tilliten mellom politi og minoritetsungdom vil først presenteres. Videre tar oppgaven for seg ulike momenter ved politiets relasjonsbygging under forebyggende uformelle møter, og hvorfor det er en så viktig del av tjenesten. Formålet er å by opp til refleksjon hos leseren, heller enn å konkludere med en fasit.

For å gi oppgaven et helhetlig inntrykk og flyt, vil funn av resultater og diskusjon flettes sammen under de ulike temaene. Det betyr at begrepsavklaringer vil komme etter hvert som det gjør seg gjeldende, og litteraturen vil gi presentert forskning den faglige tyngden underveis. Samtidig vil praksiserfaringen kontinuerlig trekkes inn som et bærende element for å tillegge de ulike funnene relevans til den erfaringsbaserte oppgaven som en sjanger.

Erfaringen vil naturlig løfte frem det allment interessante i et politifaglig perspektiv. En slik oppbygning vil kaste et sammenhengende lys over oppgaven, samtidig som det tilrettelegges for, i henhold til problemstillingen, en rød tråd gjennom oppgaven.

2. Resultater og diskusjon

2.1 Hvem definerer minoritetsungdommen?

For å danne seg et intuitivt grunnlag til å bedre forstå seg på minoritetsungdom, herunder Abu sin reaksjon mot patruljen, vil forståelse rundt hvem som faller inn under begrepet kunne være essensielt. «Mellanrummet», eller mellomrommet som det heter på norsk, er den perioden i livet som ligger mellom barndommen og voksenlivet, ungdomsperioden (Ander, Andersson, Jordevik, & Leisti, 2005). Det er også der hvor ungdommer sosialiseres og tester grenser. Det er vanlig å snakke om ungdomstiden allerede fra man er 13 år og frem til myndighetsalderen på 18. Mellomrommet er en plass å utvikles på, men også et stadium hvor man lett vildres inn i miljøer der man kan ta stor skade. Den guttegjengingen vi møtte på kjøpesenteret den kvelden befant seg i akkurat dette mellomrommet. Når det snakkes om minoritetsungdom som en del av minoritetsbefolkningen i Norge, er dette gjerne innvandrere eller etterkommere av innvandrere fra andre land som av ulike årsaker har bosatt seg i Norge, eksempelvis flyktninger, arbeidsinnvandrere eller familiegjengen. Minoritet brukes ofte om de folkegrupper som utgjør et mindretall av et storsamfunn, så dette må nødvendigvis ikke basere seg på nasjonalitet, men kan også være andre representative særtrekk ved ulike folkegrupper. Begrepet *minoritetsungdom* begrenses derfor i denne oppgaven til ungdom i aldersgruppen 13-18 år som selv har innvandret til Norge eller som er født i Norge av innvandrerforeldre.

Når vi snakker om etnisitet og kultur

Ved defineringen av minoritetsungdommen ute i det praktiske forebyggende arbeidet dukker ofte presiseringen av etnisk minoritetsungdom opp som ønsket målgruppe. Ordet *etnisitet* stammer fra det greske «ethnos» som betyr folk av samme slag eller sort. Opprinnelse og kulturell bakgrunn danner ofte grunnlaget for etnisk kategorisering, men det samme gjør også språk, klesdrakt og skikker (Sommerfelt & Schackt, 2021). Kultur er ofte en av de sentrale variablene som definerer etnisitet, og blir igjen definert som de ideer, verdier og normer som et menneske overtar fra den foregående generasjonen og forsøker å videreføre med seg til neste generasjon (Ander, Andersson, Jordevik, & Leisti, 2005, ss. 133-134). Dette handler om identitet, både av etnisk og kulturell betydning, og hvordan man velger å definere seg som person. Etnisitet viser ikke til objektive kulturforskjeller, men er et sosialt konstruert begrep (Sommerfelt & Schackt, 2021). Det finnes ingen konkret definisjon på hva det vil si å være etnisk norsk, altså ingen klare skillelinjer på hvem som havner innenfor og utenfor begrepet. Kunnskap rundt betydningen av begreper som etnisitet og kultur er elementære for den enkelte polititjenesteperson å inneha for å kunne møte Abu og resten av det mangfoldige ungdomsmiljøet i Norge på en innsiktsfull og respektabel måte.

Etnisk norsk?

Så kan man defineres som «norsk», selv med en annen etnisk bakgrunn, slik som Abu? Må man oppnå noe i det norske samfunnet som styrker sin sosiale status for å kunne kalle seg norsk? Eller, er det rett og slett uopnåelig for minoritetsungdommen, for Abu, å bli akseptert som en del av «det norske vi» på bakgrunn av sin innvanderherkomst, hudfarge, morsmål og andre kulturelle forskjeller? Selv om Abu og kompisgjengen her er definert som minoritetsungdom, vil ikke forståelsen av at de er etnisk norske ekskluderes. Selv hevdet Abu at gjengen ble stoppet av patruljen «*fordi vi er utlendinger*». Utsagnet hentyder at Abu ikke identifiserte seg selv eller resten av kompisgjengen som norske. Tilhørighet og identitet blir en subjektiv oppfattelse av enkeltindividet, i dette tilfellet Abu selv. Faren ved at for eksempel politiet selv definerer hvem som faller utenfor den etnisk norske gruppen vil kunne være marginalisering av bestemte grupper i samfunnet. Marginalisering beskrives som en «[...] ekskluderingspraksis overfor enkelte minoritetsgrupper eller personer som av ulike grunner beveger seg i en gråsoner mellom sosial integrasjon og samfunnsmessig utstøting.» (Pedersen W., 2010). Den sosiale polariseringen mellom politi og etniske minoriteter, slik som minoritetsungdommen, kan føre til at politiet generaliserer ut ifra ufullstendig informasjon (Finstad, Hva er Politi, 2018, s. 82). Det er derfor viktig at politiet er selvkritiske til å

kategorisere mennesker inn i grupper, noe som kan resultere i at den sosiale skillelinjen tydeliggjøres ytterligere.

2.2 Hvorfor guttene på senteret?

«Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig.» (Politi-loven, 1995, §1, 2.ledd). I dette lovbundne ansvaret som politiet er ilagt, skal det forebyggende arbeidet lede til befestelse av borgernes rettssikkerhet og trygghet. Å forebygge kriminalitet vil si å være i forkant og forhindre at noe kriminelt skjer. Det handler om å tilrettelegge for tilhørighet til det lovlydige samfunnet, hvor det er viktig at den forebyggende innsatsen bygger opp under menneskers følelse av å tilhøre fellesskapet (Lie, 2015, ss. 19-20). Vårt mål som kriminalitetsforebyggere i møte med ungdomsgjengen på kjøpesenteret ble dermed todelt; tilrettelegge for lovlydighet og bygge opp følelsen av å tilhøre fellesskapet.

Å jobbe aktivt oppsøkende

Man kan kategorisere måten vi jobbet forebyggende på denne kvelden under lokalorientert politiarbeid, hvilket handler om å skape trygghet og forebygge kriminalitet gjennom å styrke relasjonene mellom politi og publikum (Lie, 2015, s. 183). Gjennom politiets forventede samfunnsutvikling i et multietnisk perspektiv og prosjektet «Trygghet og tillit» (Politidirektoratet, 2011/03, s. 11), utviklet blant annet Søndre Buskerud PD en modell for «aktivt oppsøkende politiarbeid». Denne modellen har politiets tilstedeværelse som laveste nivå for å bygge tillit med publikum, mens på høyeste nivå finner man aktivt oppsøkende polititjeneste. Sistnevnte nivå innebærer at politiet har en plan for hvem de ønsker å ta kontakt med og hvorfor (Lie, 2015, s. 196), og det var nettopp denne metoden vi anvendte gjennom det forebyggende arbeidet i sentrum den aktuelle kvelden på kjøpesenteret.

Minoritetsungdom, eller ungdom generelt, er en målgruppe som gjerne forholder seg passive til politiet, og politiet skaper dermed rom for aktiv dialog gjennom det aktivt oppsøkende. Denne aktive kontaktetableringen krever dog både tid og bevissthet fra politiets side (Politidirektoratet, 2011/03, s. 11).

Stopp og prat med grasrota

Mennesker med et anstrengt eller distansert forhold til politiet, enten om det er minoritetsungdom eller andre deler av befolkningen, bør prioriteres i politiets aktivt oppsøkende arbeid. I flere politidistrikter er det satt et søkelys på publikum med

minoritetsbakgrunn og relasjonsbygging i «fredstid», uten en foranledning til kontakten (Lie, 2015, s. 198).

«Stopp og prat», introdusert av Finstad (2000b, s. 6), er en kontaktskapende metode hvor politiet initierer uformell kontakt med den vanlige befolkningen, til og med kjenninger, med den hensikt om å skape et mer allsidig forhold til publikum. Metoden handler om å komme i kontakt med «grasrota» i samfunnet, den folkelige opinionen. En politibetjent i intervju med Lie (2015, s. 199) får frem det forebyggende aspektet gjennom «stopp og prat» så tydelig:

«[...] oppsøk ungdomsmiljøet som henger i gågata eller på kjøpesenteret. Se hvordan det går. Vær høflig, se om du kan bli kjent med en eller to nye mennesker hver dag. Neste gang du møter dem, oppretter du kontakten igjen [...] Hvis du møter dem i en setting der det er aggresjon til stede blir du godt mottatt fordi du kjenner dem. Det blir vanskeligere å ty til vold mot deg. [...] Der er det en hel verden, det er bare å sette i gang egentlig.»

Utsagnet henviser til hvor trivielt og enkelt det er for politiet å anvende metoden i det lokalorienterte forebyggende arbeidet. Det handler bare om ta initiativ til kontakt med allmennheten. Hensikten med denne typen polititjeneste er mange, deriblant å opparbeide person- og lokalkunnskap, samt å bygge tillit og forankre politiet som en lokal aktør (Lie, 2015, s. 199). Forankringen av det lokalorienterte arbeidet skjer gjennom en uformell prat med «mannen i gata», og kan på mange måter sammenlignes med praten vi hadde med guttene på senteret.

Utsatt for politiblikket og rasisme?

Hvor bevisste var vi i patruljen rundt hvem vi oppsøkte, da vi gikk bort for å prate med Abu, Latif og resten av guttene på kjøpesenteret den kvelden? Ble de gjenstand for et skjevt politiblikk? Politiblikkets mor, Liv Finstad, definerer blikket som en arbeidsmetode hvor interessen ligger for det som ikke passer inn. Det er politiets egne måte å observere miljøet og dets mennesker på og kan oppfattes som både inngripende, kontrollerende, beskyttende og hjelpsomt. (2000, s. 60).

Politiblikket er en nyttig metode for å sile ut bakgrunnsstøy og effektivisere politiarbeidet ved at rette personer får politiets oppmerksomhet. Det er likevel en metode som ved ukritisk bruk kan resultere i ytterligere marginalisering og stigma for de utsatte, for eksempel minoritetsungdom. Finstad (2018, s. 82) peker på at mange unge minoriteter har en forhåndsoppfatning om at politiet er rasistiske nettopp på grunn av deres oppfatning av

hvorfor politiet tar kontakt. Mange politibetjenter opplever å motta rasismekortet på feil grunnlag. For det var nettopp det vi var i Abu sine øyne, rasister.

I en nordisk studie forteller ungdommene at de opplever bekleddning, etnisitet, nabolag, det å stå sammen med andre og at de er gutter, som grunner til at politiet utfører kontrollen (Hoel, et al., 2020). Resultater fra Sollund sitt feltstudie (2007, s. 13) viste seg at ungdom med minoritetsbakgrunn påsto at politiet stoppet dem utelukkende på grunn av de fenotypiske trekkene, det fysiske. I følge Sollund viste det seg å være feil, da nøytrale faktorer som sted, kjønn, alder og tidspunkt også spilte inn, i mye større grad enn at unge menn «så ut som utlendinger», slik som Abu hevdet. Noen mennesker kan også oppleve det som problematisk å bli sett i en samtale med politiet, da de nevnte faktorene som sted, kjønn, alder og tidspunkt kan assosieres med stereotypiene «mistenkelig» eller «kriminell» (Lie, 2015, s. 54). At politiet på forhånd har reflektert rundt disse dilemmaene kan være viktig ved inngangen i møtet med minoritetsungdom.

For å kunne forstå seg på reaksjonen fra Abu, hvor følelsen av opplevd rasisme fremtrer som sentral for det dårlige forholdet mellom partene, må man kunne forstå hva rasismebegrepet innebærer. Rasismefenomenet kan forstås som en ideologi som oppsto på 1800-tallet, hvor mennesker er biologisk inndelt i «raser» med forskjellige egenskaper, et tankesett som igjen legitimerer forskjellsbehandling (Sollund, 2007, s. 14). Ideologien innebar et hierarki som baserte seg på hudfarge, hvor de hvite tronet toppen og de svarte ble plassert nederst i systemet og behandlet deretter, i retning mot det å være verdiløs. De intellektuelle, kulturelle og moralske kvalitetene som de ulike «rasene» bar på, blant annet hos mørkhudete mennesker, hentydet underlegenhet og fratok dermed denne gruppen sine sosiale rettigheter. Diskrimineringen kan tilsynelatende argumenteres for på bakgrunn av xenofobien, fremmedfrykten, for andre menneskers kultur som en trussel mot deres egen. Den nyere definisjonen av «etnisitet», som diskutert tidligere i oppgaven, har erstattet ideen om «raser», hvor de maktsymmetrier i samfunnet ikke tydeliggjøres like godt lengre (Sollund, 2007, s. 18).

Fra intervju med en politibetjent (Sollund, 2007, s. 171): «Hva skal jeg si – du er ikke rasist, men du er rasebevisst – det blir jo også feil å si.». Ut ifra konstruksjonen om rasisme utløper også begrepet «rasialisering» seg, som en årvåkenhet rundt hvem som er av svart og hvit hudfarge, uten at de negative eller positive særtrekkene tillegges personene. Perspektivet retter sin oppmerksomhet mot samfunnsnivå, heller enn å forstå rasisme som enkeltpersoners holdninger (Bufdir, 2021). I en rapport fra ECRI (European Commission against Racism and

Intolerance) fra 2021 fremkommer det at selv om politiet har gjort flere tiltak for å forebygge diskriminering og fremme mangfold i politietaten, må politiet fokusere på betydningen av å øke minoritetsbefolkningens tillit til politiet og gir en sterk anbefaling om at det må undersøkes om skjønnsutøvelsen preges av det ECRI henviser til som «racial profiling» eller «rasialisering». Vår fortolkningsprosess av andre mennesker foregår hele tiden basert på erfaringer og fordommer, og vi ser dermed hverken verden eller den befolkning med nøytrale øyne (Sollund, 2007, s. 17). Forestillingen om at det norske politiets tjenestehandlinger utføres med en viss grad av rasistiske og rasialiserte motiver, er bekymringsverdig, spesielt når man leser definisjonen av disse begrepene. Likevel vil det være naivt å tenke at slik praksis ikke finner sted når det stadig forekommer rapportering av slik mistanke om det som anses som en ukultur og fordømt praksis i norsk politi.

I den grad minoritetsungdommers møte med politiet oppleves som inngripende bør forstås som en subjektiv følelse. Minoriteters tidligere erfaringer med politiet, fra både Norge og andre land, kan fortolkes som rasistiske, uavhengig av intensjonen med tjenestehandlingen (Sollund, 2007, s. 16). Bjørge (2015, s. 263) mener at politiet trolig har lettere for å etablere en viss grad av tillit og forståelse i sin relasjon til etnisk norske ungdommer enn til ungdommer med innvandrerbakgrunn. Det begrunner han med at minoritetsungdom ofte har et dårligere forhold til politiet, mindre tillit og svakere bånd til samfunnets institusjoner. Bakenforliggende kan det være årsakssammenheng mellom dette og Abu sin holdning til politiet. «Forskning tyder på at tillit etableres tidlig i livet. [...] Det kan bety at den lave tilliten hos de som selv har innvandret skyldes ting som skjedde i det landet de kommer fra og ikke noe som har skjedd i Norge.» (Bulai & Gjellan, 2017). Erfaringer fra et hjemland hvor politiet er korruperte og utøver vold i mye større grad kan ha stor innvirkning på den motgangen politiet i Norge møter i relasjonsbyggingen med minoritetsungdommen. Selv om de fleste minoritetsungdommene er født i Norge, kan likevel holdningene til det politiet og samfunnet forfedrene kjenner til hjemmefra bli videreført i generasjoner.

Informantene i Sollunds studie understreker at det er gjentatte stopp som oppleves som så urimelige at politifolkene oppfattes som rasister (2007). Den initierte kontakten fra politiet vil også kunne ha en negativ virkning på relasjonen mellom partene, hvis intensjonen til politiet tolkes som mistenkeliggjøring eller rasistisk. Hyppige politimøter som oppleves som urettferdig, kan bidra til å forme deres følelse av utenforskap i det norske samfunnet og svekke tilliten til politiet (Hoel, et al., 2020). Rasismebeskyldningene kan også tolkes som en

strategi mot politiet, i håp om å gjøre betjentene usikre, utilfreds og tilbaketrukkne i arbeidet sitt med minoritetsungdom, uten at det foreligger mye hold i anklagene.

Politibetjent Hassan, selv en mann med minoritetsbakgrunn, beskrev en ukultur han selv ikke likte: utilsiktede beskyldninger om at kollegaene hans var rasist. Selv slapp han unna på grunn av sin bakgrunn og fenotypiske trekk, fysiske kjennetegn. Videre avslutter han sin kronikk med et ønske om å endre det misoppfattede bildet mange minoritetsungdommer har av politiet: «Det er ikke «oss» mot «dere». Politiet står sammen med dere og står alltid klare for å rekke ut en hjelpende hånd.» (Ali, 2019).

Samlet sett så preges politiets forhold til minoritetsungdom av slitasje over lengre tid, sett i både et historisk og nyere perspektiv. Konsekvensene av stereotypisering av minoritetene, et uttrykk om opplevd rasisme fra politiet og et skjevt kontrollbilde av majoritet og minoritet vil være økt konfliktnivå mellom politiet og en stor og viktig del av samfunnet vårt, minoritetsungdommen. Selv om dette påvirker politi-Norge i hvordan tjenesten utføres sier likevel en politibetjent i intervju med Sollund (2007, s. 184): «Det gjør ikke at vi begrenser oss, men blir mer bevisste ...». Likevel påpekes også det at det turbulente forholdet ikke gjelder all minoritetsungdom. «Majoriteten av minoritetsungdommen politiet møter er bra ungdommer. De oppfører seg bra, har tillit til politiet og trekker ikke rasismekortet i deres kontakt med politiet» (Ali, 2019).

2.3 Hvordan skal vi få til en god relasjon?

Finnes det en alternativ tilnærming vi i patruljen kunne gått for uten å bli kalt for rasister denne kvelden? Noen magiske velvalgte ord kanskje? Hvordan kan man møte og kommunisere med minoritetsungdom på best mulig måte?

Det uformelle båndet som en ressurs

Det norske politiet bygger sin virksomhet på ti grunnprinsipper som ble videreført og som gjør seg like gjeldende i dag. Av disse prinsippene fremkommer det blant annet at politiet skal være integrert i lokalsamfunnet og virke i samspill med publikum (St.meld. nr. 42, 2004-2005). De uformelle og formelle bånd utgjør til sammen politiets integrasjon hos lokalbefolkningen, også minoritetsungdom. Integrasjon hos minoritetsungdommen skaper igjen et grunnlag for godt samspill med minoritetsungdom som en del av publikum. Fordi minoritetsungdom er akkurat dét, på lik linje med resten av befolkningen, en del av vårt publikum, vår viktigste ressurs i politiets generelle oppdragsløsning. Oppnåelse og

ivaretagelse av det uformelle båndet mellom norsk politi og minoritetsungdom er derfor essensielt for etterlevelse av politiets grunnprinsipper.

Et utdrag fra LDO sitt brev til Justis- og beredskapsdepartementet lyder slik:

«Ombudet er bekymret for minoritetsgruppers svekkede tillit til politiet og de mulige konsekvensene dette kan få på sikt. Politiets samfunnsoppdrag er å forebygge og bekjempe kriminalitet, og bidra til et tryggere samfunn. Generell mistillit til statens maktmonopol kan gi uheldige ringvirkninger i samfunnet som helhet, og økt kriminalitet kan være en konsekvens.» (Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2020, s. 1).

Andelen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge ligger på hele 18,9%, nesten en femtedel av totalbefolkningen i landet (Statistisk Sentralbyrå, 2022). Skal man ta brevetts ordlyd og statistikken på alvor foreligger det liten tvil om at tilliten og det uformelle båndet mellom politiet og minoriteter må prioriteres og løftes.

Et av formålene til alt politiet initierer i arbeidet for økt tillit og et sterkere bånd til minoritetsungdom, er anerkjennelse; at man anerkjenner hverandres tilstedeværelse. Politiets legitime posisjon skal stå like sterkt hos den enkelte ungdom som resten av samfunnet. For uten å ansvarliggjøre minoritetsungdommen helt, så skal deres tilstedeværelse og bakgrunn også være like akseptert fra politiets side. Begge parter stilles til ansvar for felles måloppnåelse. Det er dette Peterson (2008) referer til som gjensidighetskodeksen, en gjensidig anerkjennelse av menneskeverd. Det vi, politiet, kan gjøre noe med, er først og fremst å ha en bevissthet rundt måten vi møter enkeltindividet på. Lorås og Christiansen (2021, s. 68) skriver at terapeutens, politiets, møte med klienten, minoritetsungdommen, på en ikke-fordømmende måte, er avgjørende i innledende fase når det gjelder relasjonelle samtaler. Terapeuten bør uttrykke empati og aksept ovenfor klienten ved å inntre med en varm og omsorgsfull holdning. På denne måte kan politiet ta et steg i riktig retning mot det felles målet; gjensidig anerkjennelse.

Egne holdninger og profesjonalitet

Det er gjort flere funn av fordommer mot etniske minoriteter i nordiske studier, som blant annet viser at mange politibetjenter har et tankesett om at tilhørere av en minoritetsgruppe har kriminelle tilbøyeligheter; «[...] det er høyst uvanlig å møte en «andregenerasjons» - innvandrere som ikke har brutt loven.» (Sollund, 2007, s. 172). Observasjoner som Finstad

(2000, s. 75) gjorde seg var at politiet også hadde en tendens til å tenke «en gang kjeltring, alltid kjeltring».

Politibetjent Hassan uttalte i sin kronikk i VG:

«Det er ingen tvil om at det finnes fordommer. Jeg har fordommer, dere som leser dette har fordommer og naturligvis nok har politifolk også fordommer. Dersom man møter en etnisk gruppe gjentatte ganger i negative sammenhenger, ja så vil det uheldigvis være med på å skape noen fordommer. Men det skal selvfølgelig ikke gi utslag i handlingsmønsteret hos politiet.» (Ali, 2019)

At publikum har tillit til politiet regnes som en forutsetning for at publikum skal ta kontakt med politiet. Men politiet på sin side må også stole på publikum. Hvis de mangler tillit til deler av befolkningen, grunnet fordommer og stereotyper knyttet til enkelte grupper, vil det både kunne hindre likebehandling og føre til at politiet mister tilgang på viktig informasjon. (Politidirektoratet, 2011/03, s. 9). Man bør ha gjort seg noen refleksjoner rundt egne fordommer, slik profesjonaliteten i yrkesutøvelsen ikke settes på prøve. Før man kaster seg ut i det forbyggende arbeidet, eller rollen som politi generelt, bør man ha en bevissthet rundt egne forutinntatte oppfatninger av enkelte grupper i samfunnet. Politiets negative forutinntatthet til minoritetsungdom kan fort bli gjensidig fra ungdommen sin side, noe som kan resultere i en ond sirkel og ytterligere slitasje.

«Tjenesteutøvelsen skal alltid være basert på respekt for de grunnleggende menneskerettigheter og det enkelte menneskes verdighet.» (Politiinstruksen, 1990, §3-1 6.ledd.). Nedfelt i politiets instruks, skal dermed enhver polititjenesteperson utvise respekt ovenfor alle man møter ute, så godt som en guttegjeng med minoritetsbakgrunn på et kjøpesenter en senkveld. Ofte avhenger vår oppfatning av andre mennesker hvordan de oppfører seg mot oss, aksjon skaper reaksjon. Hvis tilbakemeldingen på politiets uformelle kontaktinitiativ med publikum er avvisende, er det fort gjort å bli reservert for å initiere slike møter. Det er i slike situasjoner politiet kan utvise profesjonalitet, ved å håndtere en avvisning med en god tone og «ikke ta igjen med samme mynt», selv om man kan kjenne på en irritasjon. Det minoritetsinformantene til Sollund (2007, s. 227) etterspør, er heller ikke skreddersydd og individuell behandling fra politiet, men profesjonell hjelp, høflig imøtekommenhet og forklarende fremtreden.

Vis nå ungdommen litt skjønn

Definisjonsmakten gjør at politiet avgjør hvem og hva de har med å gjøre. Innenfor dette ligger politiets rom for skjønn, til å utvise fornuft, dømmekraft og forståelse. Politiblikket er på mange måter politiskjønnets grunnlag; det politiet ser, bestemmer hva politiet gjør (Finstad, 2018, s. 73). At man viser skjønn ovenfor minoritetsungdom, hvor politiet for eksempel har definisjonsmakten og kan forfølge en straffbar handling eller en mistanke, ved å la det «gli forbi», vil veldig ofte kunne styrke en relasjon og kanaliseres mot tillit, respekt og verdighet. Skjønnsutøvelsen foretas med et større formål enn selve øyeblikket, *the greater good*. Man vil måtte finne balansen mellom etterforskning og forebyggende politiarbeid. I et hvert tilfelle hvor politiet har handlingsrom for å utøve skjønn, er unikt, fordi det handler om en samhandling, en relasjon, mellom de involverte (Barstad & Glasø, 2021, s. 58).

Skjønnsutøvelsen bør likevel ikke kunne tøyes på publikums premisser. Selv om man byr på seg selv som politi og privatperson, og viser tillit til vedkommende, skal man likevel ikke akseptere all atferd. Man kan gi en adekvat reaksjon, slik at ens handlinger har en grensesettende og konfliktdempende virkning (Lie, 2015, s. 57). Politiet som autoritet vil kunne anerkjennes, samtidig som tjenesteutførelsen kan anses som legitim av samfunnet, ved å opptre med en verdighet som relasjonen mellom politi og publikum fortjener.

Kommunikasjon er nøkkelen

Det lydløse sier mye, og tolkes enda mer

Mye av kommunikasjonen som foregår med en samtalepartner, for eksempel mellom en politibetjent og en ungdom med minoritetsbakgrunn, foregår gjennom non-verbale signaler. Det vil blant annet si stemmeleie, øyekontakt, ansiktsuttrykk, fakter, kroppsholdning, påkledning, hårfrisyre og hvordan vi plasserer oss. Noen forskere hevder at over 90% av all kommunikasjon mellom to personer, ansikt til ansikt, er non-verbal (Dypedahl & Bøhn, 2017, s. 82). Det som blir muntlig formidlet under en forebyggende samtale, under en «stopp og prat» med gutta på senteret, er dermed bare en liten del av interaksjonen som foregår. «Et blick blir på ulike måter fanget opp og fortolket i spesifikke omgivelser, gjennom det den treffer, i møtet med andre» (Follesø, Fjelldal, & Anvik, 2016, s. 31). Allerede ved første øyekontakt har ungdommen gjort opp en mening om deg. Hvis det legges til rette for at blickene, kroppsholdningen, stemmeleiet og plasseringen vår gjør at ungdommen du står ovenfor kan tenke; «*Hei, han der er en «allright» fyr*», da har man kommet langt.

«Mange i politiet snakker om viktigheten av et synlig politi, men få snakker om betydningen av tilgjengelig politi.» (Lie, 2015, s. 51). Man kan oppleve at noen politibetjenter er lettere for

publikum å ta kontakt med enn andre. Gjennom de nevnte non-verbale signalene kan tilgjengeligheten komme til uttrykk ovenfor publikum, om man er åpen for kontakt eller ikke. «Å se, og bli sett, inngår som grunnleggende prinsipper for menneskelig samhandling og utgjør derved også en sentral dimensjon i profesjonell praksis» (Follesø, Fjellidal, & Anvik, 2016, s. 31). Evnen til å se andre mennesker, og samtidig la andre mennesker se deg som du er, vil også kunne utstråle en sosial åpenhet og trygghet. Underveis i det forebyggende politiarbeidet, like relevant som i livet generelt, handler det om å finne sin egen interaktive stil, i form av hvordan man ønsker å opptre ut ifra personlighet, holdninger og verdier.

«Ved å smile, stå avslappet og vise åpenhet signaliserer politiet ikke bare til dem man snakker med, men også publikum rundt, at det bare er en hyggelig uformell prat mellom to personer.» (Lie, 2015, s. 54). Dette kan også forebygge følelsen av stereotypiseringen av å være i kontakt med politiet på gata. Å bygge gode relasjoner med minoritetsungdom i «fredstid», kan gagne alle parter godt når møtet oppstår på nytt ved senere anledning og det gjerne har hendt noe. «Jobben handler ikke bare om at vi skal ta kontakt med publikum, men at de skal føle det er trygt å ta kontakt med oss.» (Politidirektoratet, 2011/03, s. 9). Det gode førsteinntrykket under initialfasen i møtet med ungdommen er viktig for det som kommer underveis i interaksjonen og det som skjer der og da. Men, desto viktigere vil kanskje være sisteinntrykket man legger igjen hos denne gutten eller jenta, sett i et forebyggende langtidsperspektiv.

Hva er trolig det første guttegjengen på kjøpesenteret legger merke til ved oss? Jo, det er politiuniformen. Den sender mange signaler og gir politibetjenten en tydelig identitet. Selv om vi mennesker er bevisste på hvordan vi kler oss i ulike settinger, og faktisk ønsker å bli oppfattet på en bestemt måte, er det ikke sikkert at dem vi møter oppfatter oss likt (Dypedahl & Bøhn, 2017, s. 83). Uniformen kan for mange, spesielt barn og ungdom, være skummel eller vekke negative minner og følelser. Selv om man fremtrer vennlig og trygg på alle andre måter, er det ikke sikkert det når frem og legges merke til, fordi uniformen «er i veien» for den relasjonen man ønsker å bygge. Det er derfor viktig å ufarliggjøre uniformen for samtalepartneren, for eksempel ved å vise frem håndjernene og hvordan de brukes. Det synes de fleste unge gutter er kult. Det å håndhilse er også en fin gest for å ufarliggjøre seg selv og gi et godt utgangspunkt for god relasjonsbygging. På denne måten introduserer man seg selv og legitimerer sitt nærvær. Det kan også være en fin «icebreaker» og konfliktdempende ovenfor de som er stresset (Lie, 2015, s. 196). Ute i bybildet kan det være viktig å være bevisst på hvilke signaler man sender fra seg med uniformen man bærer og ufarliggjøre den og seg selv med et vennlig kroppsspråk.

Samtalen som utgjør en forskjell

Kan kommunikasjon, i form av den gode forebyggende samtalen, være løsningen til problemstillingen vi står ovenfor, den turbulente relasjonen mellom politiet og minoritetsungdommen?

Gode dialoger, som en konstruktiv samtale med to eller flere mennesker, karakteriseres av en underliggende høflighet, der verdier som gjensidig respekt, tillit, tålmodighet og åpenhet står sentralt (Phelps, Carlquist, & Gillespie, 2017, s. 133). Gjennom en slik tilnærming, som ofte defineres som prosessrettferdighet, kan politiet vise at de skaper tillit og bygger gode relasjoner til de involverte (Barstad & Glasø, 2021, s. 74). Respekt for samtalepartneren, mottakelighet for samtalepartnerens synspunkter og samtidig en etterrettelighet rundt intensjonen med samtalen er viktige momenter for etterlevelse av prosessrettferdigheten (Paulsen, 2017, ss. 270-273).

Gode kommunikasjonsferdigheter kan senke konfliktnivået, og en profesjonell og empatisk opptreden over for publikum gir gode tilbakemeldinger. Samlet har dette medført stor grad av entusiasme, og involverte tjenestepersoner melder tilbake at de har fått «en bedre dag på jobben» (Politidirektoratet, 2011/03, s. 19). Å være i stand til å kommunisere med minoritetsungdom på en tilfredsstillende måte skaper en hel arena for ressursfull interaksjon, utveksling av tanker og meninger. Gjennom slik dialog kan politiet motivere ungdommen til en holdningsendring ved å vise støtte, respekt og empati. Samtidig preges kommunikasjonen av politiets unike autoritet som også kan formidle grensesetting og realitetsorientering, som nyttige og positive impulser hos ungdommen. «Grasrota» forbinder dog ofte politiet med særegen makt og autoritet, noe man må være bevisst i det forebyggende arbeidet (Lie, 2015, s. 49). Bruk av humor og godt humør kan virke avvæpnende og betryggende for motparten. Selv om man skulle bomme litt på åpningsreplikken, så vil en humørfyllt og god tone likevel kunne skape en god atmosfære (Lie, 2015, s. 52).

Fingerspitzgefühl, tysk for finfølelse, defineres som «[...] evne til å sette seg inn i mennesker og situasjoner og handle riktig ut i fra denne følelsen» (Theodorsen, 2020). Å ha fingerspitzgefühl når det kommer til kommunikasjon må ikke betraktes som en ferdighet noen har, andre ikke. Kommunikasjon kan trenes, og den trenes nettopp ved å stoppe og prate med forskjellige mennesker i alle type settinger. Gode kommunikasjonsegenskaper er viktig for trygghet i politirollen, og det krever engasjement og hyppighet i miljøarbeidet for å oppnå fingerspitzgefühl.

Ved å skape et intersubjektivt opplevelsesfellesskap i den forebyggende samtalen, hvor oppmerksomheten rettes mot en felles interesse som begge oppfatter likt, kan styrke det relasjonelle båndet. Under samtalen med Latif på kjøpesenteret ble dialogen rettet mot fotball som en felles interesse. Man utvikler da et relasjonelt fenomen, hvor man har felles oppmerksomhet på et sekundært objekt, altså fotball (Helgesen, 2017, s. 157). Ved å rette oppmerksomhet mot et primærobjekt, en av de involverte i samtalen, kan relasjonen også styrkes. At samtalen ble desentrert over til å handle om Latif selv, fikk han til å føle seg betydningsfull og interessant. Fokuset i samtalen ble rettet vekk fra oss som politi over til Latif. Desentrering går ut på å flytte fokus fra seg selv til motparten i en samtale (Helgesen, 2017, s. 380). Ved å omfavne det intersubjektive opplevelsesfellesskap og interessen for samtalepartneren under interaksjonen med publikum, vil slike kommunikasjonsteknikker kunne bidra til bygge gode relasjoner og tillit.

Rettferdig politi

I Oslo politidistrikt arbeider de aktivt for å forbedre relasjonen til minoritetsungdom, og alle som jobber patruljerende har fått opplæring som vektlegger en forklarende tilnærming. Det vil si, at politiet forklarer hvorfor de kontrollerer og på hvilket grunnlag. Denne måten å jobbe på kan bidra til at ungdommene opplever prosessen som mer rettferdig, og kan forebygge en opplevelse av at kontakten er basert på utseende eller kulturelle trekk (Hoel, et al., 2020). Implementeringen av treningsopplegget «Rettferdig politi», utarbeidet blant annet av Masood Fazal, politioverbetjent og fagspesialist ved enhet Øst, har nettopp økt tillit og sterkere relasjon mellom politi og minoritetsungdom som et hovedmål (personlig kommunikasjon, februar 2022). Konseptet setter fokus på mange av de ovennevnte komponentene til styrking av gode relasjoner, og er bygget på en metodisk tilnærming til profesjonelle møter, en metode som hviler på forskning og erfaringer. I «Rettferdig politi» fasiliterer man samtaler, bevisstgjøring og refleksjon rundt politirollen og samfunnsoppdraget til politiet. Alle relevante kilder til kunnskap belyses fra ulike perspektiver som i sum skaper rettferdige prosedyrer, og underbygger opplevelsen av et rettferdig politi.

Opplæringskonseptet belyser avhengigheten av minoritetsungdoms tillit til politiet for et velfungerende samfunn. Et rettferdig politi kan kjennetegnes ved at de forklarer og begrunner, selv i en forebyggende uformell setting, for så å la publikum ta del i situasjonen (Finstad, 2018, s. 57). Å innta en forklarende rolle i utøvelsen av det forebyggende politiarbeidet med minoritetsungdom kan ofte være avgjørende for videre samhandling. Ved å gi ungdommene en adekvat og ærlig forklaring på hvorfor politiet vil prate, hvorfor politiet vil bli kjent, kan

legge grunnlag for et godt forhold. Tilbakeholdelse av slik informasjon, som i utgangspunktet kan virke harmløst, kan likevel anses av publikum som en hersketeknikk. «Rettferdig politi» tar også for seg at ungdomskulturen alltid vil være i opposisjon med samfunnet forøvrig, ofte også politiet. En mulig slitasje av fordommer hos ungdommen og en selv må også tas i betraktning. Politiet bør derfor ha en ydmyk, respektfull og transparent fremtreden, i håp om å ivareta legitimiteten og skape forutsigbarhet for ungdommen. Møtet handler ikke nødvendigvis om å ha en myk tilnærming, men en fornuftig tilnærming. En fornuftig tilnærming kan være det å sette grenser, samtidig som man forsøker å bygge tillit ved å være korrekt og rettferdig.

Når politiet møter minoritetsungdom, så er det et asymmetrisk maktforhold. Det er ingen jevnbyrdighet i autoriteten mellom politi og ungdom. «Rettferdig politi» søker å styrke politiets evne til å være respektfulle, nysjerrige, høflige og empatiske hele tiden gjennom å lytte aktivt, begrunne og forklare sine handlinger. Gjennom disse momentene til god menneskelig samhandling kan det skapes en en tilbøyelighet for å lytte og samarbeide med politiet, selv om asymmetriske maktforholdet kan være et hinder.

2.4 Avslutningsvis

Det uformelle møtet mitt med kompisgjengen på kjøpesenteret denne sene kveldsvakten har dannet grunnlag for problemstillingen og de resultater som har blitt presentert og diskutert i oppgaven. Hvorfor minoritetsungdommens tillit til politiet ikke matcher samfunnet for øvrig, har blitt gransket både som et individuelt og allment underliggende problem. Under diskusjonen om hvordan vi tolker minoritetsungdom, etnisitet og kultur dukker det opp et betent skille. Dette skillet påpeker viktigheten av selvkritisk tenking blant de tjenesteutøvende, hvor ytterligere sosial utstøtning av en allerede sårbar gruppe kan være en konsekvens.

Politiets forebyggende arbeid har blitt forankret gjennom en utdypning av måten patruljen jobbet på i den presenterte erfaringen. Det lokalorienterte forebyggende politiarbeidet med minoritetsungdom, har blitt satt under lupen, hvor idéen om et skjevt politiblikk og rasisme til minoritetsungdommens ugunst har blitt rettet nødvendig omtale og kritikk. Slik påstått internalisert praksis i kombinasjon med ukritisk definering av minoritetsungdom kan være et av mange svar til første del av problemstillingen; hvorfor tilliten til politiet preges av slitasje.

I lys av refleksjonen rundt hvorfor tilliten er som den er vil det danne seg en naturlig interesse for å finne frem til en adekvat løsning på hvordan det kan forbedres. Men finnes det en

adekvat løsning på dette? Viktigheten av det uformelle båndet til publikum, herunder minoritetsungdom, har blitt drøftet som en mulighet til opprettholdelse av politiets legitimitet. Etterlevelse av politiets grunnprinsipper som et mål i seg selv konkretiserer nødvendigheten av gode relasjoner til minoritetsungdom. Det er viktig å være seg bevisst at oppnåelse av gode relasjoner er et samarbeid som stiller et ansvar til begge parter. Politiet, med et asymmetrisk maktforhold til minoritetsungdom og folket for øvrig, har likevel et overordnet ansvar til å utvise profesjonalitet, respekt og empati i tjenesteutøvelsen. Gjennom blant annet fyllestgjørende skjønnsutøvelse, gode verdier og holdninger kan gode relasjoner skapes, selv for et eksisterende ambivalent forhold.

Kommunikasjon, av den gode sorten, trekkes frem som nøkkelen i relasjonsbyggingen med minoritetsungdom. Den gode uformelle samtalen med ungdommen kan utgjøre store forskjeller og være et stort steg i riktig retning. Kommunikasjonsferdighetene er likevel ikke medfødt, da den gode samtalen styrkes gradvis med mengdetrening og en motivert innstilling. Den non-verbale kommunikasjonen trekkes også frem som en like viktig, om ikke viktigere, del av interaksjonen med ungdommen. Opplæringskonseptet «Rettferdig politi», et implementert kurs blant operative politibetjenter i Oslo, viser at de ulike momentene for god relasjonsbygging med minoritetsungdom er satt i system og videreføres i praksis. Det asymmetriske maktforholdet vil likevel kunne være et av mange hinder i miljøarbeidet, noe som stiller krav til profesjonalitet under relasjonsbyggingen.

3. Metode

«Metode er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke» (Dalland, 2017, s. 54). Å skrive en bacheloroppgave krever at vi tenker systematisk og langsomt og søke å finne velbegrunnede svar.

3.1 Hvorfor en erfaringsbasert oppgave?

«I den erfaringsbaserte oppgaven er refleksjon over praksiserfaringen et bærende element [...]» (Barstad & Glasø, 2021, s. 175). Min tanke er at en erfaringsbasert oppgave vil fange og gi leseren noe håndfast å relatere seg til, med en gjennomgående personlig stemme. En personlig fortelling kombinert med teoretisk tyngde og refleksjon vil også kunne tilføye oppgaven en bedre helhet og forståelse. Selv håper jeg at de som etter hvert leser denne oppgaven vil kunne kjenne seg igjen på visse punkter, enten det er som polititjensteperson eller ungdom. Denne oppgaven kan bli noen andres erfaring og forhåpentligvis bidra til refleksjon og motivere politiet i sitt forebyggende arbeid med minoritetsungdom i fremtiden.

3.2 Skriveprosessen

«Det ligger i kunnskapsbasert politiarbeid en forventning om at politiet skal forholde seg aktivt til og anvende andre typer kunnskap enn sin egen erfaringsbaserte» (NOU 2009:12). Boka «Kunnskapsbasert politiarbeid» av Hege Nilsen Barstad og Karin Henriksen Glasø ga meg et innblikk i hva den erfaringsbaserte oppgaven innebar og hvordan den avviker fra IMRaD-strukturen. I arbeidet med litteraturinnhenting benyttet jeg meg av Politihøgskolens bibliotek ved å søke i Oria og Google. Søkeord som «minoriteter», «ungdom», «kommunikasjon», «stopp og prat» og «lokalorientert politiarbeid» har hjulpet meg frem til relevant litteratur. Hovedmålet med litteratursøket var å finne kilder med høy reliabilitet som kunne belyse problemstillingen fra forskjellige synspunkter. Ved hjelp av søkene mine fant jeg mye aktuell faglitteratur, blant annet «Politiblikket» og «Hva er politi» av Liv Finstad og «Tatt for en annen» av Ragnhild Sollund.

Dalland beskriver kildekritikk som etter beste evne til vurdere i hvilken grad litteraturen man har funnet, lar seg bruke til å beskrive og belyse problemstillingen (Dalland, 2017, s. 158). Inngående kunnskap om anbefalt litteratur er derfor essensielt for å gjøre hensiktsmessige utvalg til oppgaveskrivingen. Finstad (2000, 2018) og Sollund (2007) har med sin forskning og feltarbeid rundt relasjonen mellom politiet og minoritetsungdom bidratt med å gi denne oppgaven solid faglig tyngde. «I Forkant» av Elisabeth Myhre Lie har med sitt litteraturbidrag forankret det forebyggende politiarbeid som et hovedelement. Annen litteratur som omhandler blant annet kommunikasjon, psykologi og miljøarbeid har bygget opp under den anvendte hovedlitteraturen. Enkelte dagsaktuelle kronikker og medieoppslag har også ytet sitt bidrag for tilføre et samfunnsnært syn på problemstillingen. For et høyere og mer overordnet politisk syn på problemstillingen er også ulike rapporter fra blant annet ECRI, Likestillings- og diskrimineringsombudet og Justis- og beredskapsdepartementet anvendt. Slik har refleksjonen rundt problemstillingen fått en bred faglig tyngde med ulike vinklinger.

Arbeidet med denne oppgaven har på mange måter vært en hermeneutisk prosess. Gjennom subjektiv tolkning av en erfaring har jeg blitt utfordret til å nyansere denne gjennom tilegnet kunnskap. Den hermeneutiske metoden forutsetter at vi har en åpen og søkende tilnærming til det vi skal undersøke (Olsvik, 2013, s. 99). Forforståelsen av et viktig og betent tema gjør seg særlig gjeldende i den erfaringsbaserte oppgaven, da min subjektive oppfatning står i sentrum og danner grunnlag for videre diskusjon. Vår forforståelse preger måten å se virkeligheten på, og den er oftest ubevisst (Thurén, 2009, s. 141). Jeg har selv i tiden før og under utdanningen på Politihøgskolen jobbet med barn og unge med minoritetsbakgrunn, og man preges stadig

av inntrykk og erfaringer. Det å være kritisk til egen forforståelse omkring temaer som ungdom, minoriteter, politiets rolle og det forebyggende arbeidet har vært en viktig tankegang under skriveprosessen i en slik oppgave. Den kontinuerlige tolkningsprosessen har definitivt gjort meg mer innsiktsfull og reflektert rundt politiets rolle i det forebyggende arbeidet med minoritetsungdom. Denne økte bevisstgjøringen er noe jeg vil ta med meg videre livet, både privat og i arbeidslivet.

4. Litteraturliste

- Ali, H. (2019, Mai 4.). *Kjære minoritetsungdom. Ikke kall kollegaen min for rasist!* I VG. <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/K3Lq97/kjaere-minoritetsungdom-ikke-kall-kollegaen-min-for-rasist>
- Ander, B., Andersson, M., Jordevik, K., & Leisti, A. (2005). *Möten i mellanrummet - Socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Författarna och Förlagshuset Gothia AB.
- Barstad, H. N., & Glasø, K. H. (2021). *Kunnskapsbasert politiarbeid: Teori og praksis*. Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Bjørge, T. (2015). *Forebygging av kriminalitet*. Universitetsforlaget.
- Bufdir. (2021). *Begreper og kunnskapsgrunnlag*. I Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/begreper_og_kunnskapsgrunnlag/
- Bulai, E. M., & Gjellan, M. (2017, September 29). *Lav tillit til politiet blant innvandreringdom*. I NRK. <https://www.nrk.no/norge/lav-tillit-til-politiet-blant-innvandreringdom-1.13710856>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (6. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.
- Djuve, A. B., & Friberg, J. H. (2017, Oktober 2). *Elevers tillit til politiet*. I FAFO. <https://www.fafo.no/om-fafo/nyheter/tilliten-til-politiet-hos-elever-i-videregaende-skole>

Dypedahl, M., & Bøhn, H. (2017). *Ikke-verbal kommunikasjon*. I *Veien til interkulturell kompetanse* (ss. 81-94). Fagbokforlaget.

European Commission against Racism and Intolerance. (2021). *ECRI-rapport om Norge*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/6th-report-on-norway-norwegian-translation-/1680a17dd6>

Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Pax.

Finstad, L. (2000b). *Stopp og sjekk: en kriminalitetsfremmende politimetode?* I *Praktikens behov av kriminologisk forskning och utbildning: rapport fra NSK's 19*. Göteborg, Sverige. København: Nordisk samarbejdsråd for kriminologi.

Finstad, L. (2018). *Hva er Politi*. Universitetsforlaget AS.

Follesø, R., Fjellidal, C., & Anvik, C. H. (2016). *Sett, hørt og forstått?* Universitetsforlaget.

Grindem, K. (2019, September). *Slik skal Oslo-politiet bygge tillit med minoritetsungdom*. I *Politiforum*: <https://www.politiforum.no/minoritetsungdom-oslo-politidisterikt-ungdomskriminalitet/slik-skal-oslo-politiet-bygge-tillit-med-minoritetsungdom/154199>

Helgesen, L. A. (2017). *Menneskets Dimensjoner, lærebok i psykologi* (3.. utg.). Cappelen Damm Akademisk.

Hoel, L., Bjørkelo, B., Solhjell, R., Leirvik, M. S., Ellefsen, B., Singh, M., . . . Gundhus, H. (2020, Juli). *Når politiets gode intensjoner oppleves som mistenkeligjøring*. I

Forskersonen.no. <https://forskersonen.no/kronikk-meninger-politi/nar-politiets-gode-intensjoner-oppleves-som-mistenkeligjoring/1708723>

Justis- og Beredskapsdepartementet. (2013-2016). *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet.*

Larsson, P. (2006). *Kriminalitetsforebygging og politirollen.* Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 2005.

Leirvik, M. S. (2018, Mai). *Profesjonelt politiarbeid ved bruk av «Stopp og sjekk»: Hva er det og hva krever det?* I Politiforum. <https://www.politiforum.no/fagartikler-stop-and-search-stopp-og-sjekk/profesjonelt-politiarbeid-ved-bruk-av-stopp-og-sjekk-hva-er-det-og-hva-krever-det/145180>

Lie, E. M. (2015). *I Forkant, Kriminalitetsforebyggende Politiarbeid.* Gyldendal Norsk Forlag AS.

Likestillings- og diskrimineringsombudet. (2020). *Brev til Justis- og beredskapsdepartementet: Vedrørende etnisk profilering i norsk politiarbeid.* https://www.ldo.no/globalassets/ldo_2019/bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/vedrorende-etnisk-profilering-i-norsk-politiarbeid.pdf

Lorås, L., & Christiansen, J. C. (2021). *Samtaler i relasjonelt arbeid.* Fagbokforlaget.

NOU 2009:12. (2009). *Et ansvarlig politi - Åpenhet, kontroll og læring.* Justis- og beredskapsdepartementet.

Olsvik, E. (2013). *Vitenskapsteori for Politiet: Tenkemåter i kunnskapsstyrt politiarbeid*. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Paulsen, J. E. (2017). *Legitimitet, etikk og prosessrettferdighet*. I J. M. Phelps, N. Larsen, & M. Singh, *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid - sosialpsykologiske perspektiver* (ss. 260-281). Universitetsforlaget.

Pedersen, H., & Vollebæk, L. R. (2006). *Kapittel 13 - Anti-diskriminerende praksis*. I B. Erdal, Ute | Inne (ss. 237-251). Gyldendal Norsk Forlag.

Pedersen, W. (2010). *Marginalisering*. I Forebygging.no.
<https://www.forebygging.no/Ordbok/L-P/Marginalisering/>

Peterson, A. (2008). *Who 'Owns' the Streets? Ritual Performances of Respect and Authority in Interactions Between Young Men and Police Officers*.

Phelps, J. M., Carlquist, E., & Gillespie, A. (2017). *Del 2 - Kommunikasjon*. I Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: sosialpsykologiske perspektiver (ss. 113-180). Universitetsforlaget.

Politidirektoratet. (2011/03). *Trygghet og Tillit - Politiets arbeid i et multietnisk samfunn*.

PolitiHøgskolen. (2021). *Retningslinjer for bacheloroppgaven 2021-2022*.

Politiinstruksen. (1990). I Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/1990-06-22-3963>

Politi-loven. (1995). I Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1995-08-04-53>

Sollund, R. (2007). *Tatt for en annen. En feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet*. Gyldendal akademisk.

Sommerfelt, A., & Schackt, J. (2021, April). *etnisk gruppe*. I Store Norske Leksikon
https://snl.no/etnisk_gruppe

St.meld. nr. 42. (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*. Justis- og beredskapsdepartementet
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/sec1>

Statistisk Sentralbyrå. (2022). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*.
<https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>

Theodorsen, C. (2020). *Fingerspitzgefühl*. I Store Norske Leksikon.
<https://snl.no/fingerspitzgef%C3%BChl>

Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere*. Gyldendal akademisk.

5. Selvvalgt litteratur

Ali, H. (2019, Mai 4.). *Kjære kollega. Ikke kall kollegaen min for rasist!* I VG.

<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/K3Lq97/kjaere-minoritetsungdom-ikke-kall-kollegaen-min-for-rasist>

Ander, B., Andersson, M., Jordevik, K., & Leisti, A. (2005). *Möten i mellanrummet - Socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Författarna och Förlagshuset Gothia AB.

Ss. 69-81 og 132-152= 32 sider

Bufdir. (2021). *Begreper og kunnskapsgrunnlag*. I Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/begreper_og_kunnskapsgrunnlag/

Bulai, E. M., & Gjellan, M. (2017, September 29). *Lav tillit til politiet blant*

innvandrerdøms. I NRK. <https://www.nrk.no/norge/lav-tillit-til-politiet-blant-innvandrerdøms-1.13710856>

Djuve, A. B., & Friberg, J. H. (2017, Oktober 2). *Elevers tillit til politiet*. I FAFO.

<https://www.fafo.no/om-fafo/nyheter/tilliten-til-politiet-hos-elever-i-videregaende-skole>

European Commission against Racism and Intolerance. (2021). *ECRI-rapport om Norge*.

Council of Europe. <https://rm.coe.int/6th-report-on-norway-norwegian-translation-1680a17dd6>

48 sider

Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Pax.

Ss. 49-67, 167-214 og 235-275= 105 sider

Follesø, R., Fjellidal, C., & Anvik, C. H. (2016). *Sett, hørt og forstått?* Universitetsforlaget.

Side 28-58= 30 sider

Grindem, K. (2019, September). *Slik skal Oslo-politiet bygge tillit med minoritetsungdom*. I

Politiforum. <https://www.politiforum.no/minoritetsungdom-oslo-politidistrict-ungdomskriminalitet/slik-skal-oslo-politiet-bygge-tillit-med-minoritetsungdom/154199>

Helgesen, L. A. (2017). *Menneskets Dimensjoner, lærebok i psykologi* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk.

Side 153-160 og 375-382= 14 sider

Hoel, L., Bjørkelo, B., Solhjell, R., Leirvik, M. S., Ellefsen, B., Singh, M., . . . Gundhus, H. (2020, Juli). *Når politiets gode intensjoner oppleves som mistenkeliggjøring*. I

Forskersonen.no. <https://forskersonen.no/kronikk-meninger-politi/nar-politiets-gode-intensjoner-oppleves-som-mistenkeliggjoring/1708723>

Justis- og Beredskapsdepartementet. (2013-2016). *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet*. Departementet.

60 sider

Larsson, P. (2006). *Kriminalitetsforebygging og politirollen*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 2005.

11 sider

Leirvik, M. S. (2018, Mai). *Profesjonelt politiarbeid ved bruk av «Stopp og sjekk»: Hva er det og hva krever det?* I Politiforum. <https://www.politiforum.no/fagartikler-stop-and-search-stopp-og-sjekk/profesjonelt-politiarbeid-ved-bruk-av-stopp-og-sjekk-hva-er->

[det-og-hva-krever-det/145180](https://www.udo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/vedrorende-etnisk-profilering-i-norsk-politiarbeid.pdf)

Likestillings- og diskrimineringsombudet. (2020). *Brev til Justis- og beredskapsdepartementet: Vedrørende etnisk profilering i norsk politiarbeid.*

https://www.udo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/vedrorende-etnisk-profilering-i-norsk-politiarbeid.pdf

3 sider

Lorås, L., & Christiansen, J. C. (2021). *Samtaler i relasjonelt arbeid*. Fagbokforlaget.

Side 45-76= 31 sider

NOU 2009:12. (2009). Justis- og beredskapsdepartementet. I *Et ansvarlig politi - Åpenhet, kontroll og læring*.

Side 24-40= 16 sider

Pedersen, H., & Vollebæk, L. R. (2006). *Kapittel 13 - Anti-diskriminerende praksis*. I B. Erdal, Ute | Inne. Gyldendal Norsk Forlag.

Side 237-251= 14 sider

Pedersen, W. (2010). *Marginalisering*. I Forebygging.no.

<https://www.forebygging.no/Ordbok/L-P/Marginalisering/>

Peterson, A. (2008). *Who 'Owns' the Streets? Ritual Performances of Respect and Authority in Interactions Between Young Men and Police Officers*.

Side 97-116= 19 sider

Politidirektoratet. (2011/03). *Trygghet og Tillit - Politiets arbeid i et multietnisk samfunn*.

19 sider

Politiinstruksen. (1990). I Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/1990-06-22-3963>

Politi-loven. (1995). I Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1995-08-04-53>

Sollund, R. (2007). *Tatt for en annen. En feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet.* Gyldendal akademisk.

256 sider

Sommerfelt, A., & Schackt, J. (2021, April). *etnisk gruppe.* I Store Norske Leksikon. https://snl.no/etnisk_gruppe

St.meld. nr. 42. (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver.* Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/sec1> **Side 9-70=61 sider**

Statistisk Sentralbyrå. (2022). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.* <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>

Theodorsen, C. (2020). *Fingerspitzgefühl.* I fra Store Norske Leksikon. <https://snl.no/fingerspitzgef%C3%BChl>

Totalt antall sider: 719